

Návrh výzkumné potřeby státní správy pro zadání veřejné zakázky na projekt z programu veřejných zakázek ve výzkumu, experimentálním vývoji a inovacích pro potřeby státní správy „BETA“

Předkladatel - garant výzkumné potřeby

Ministerstvo zahraničních věcí

Adresa:

Loretánské nám. 101/5
118 00 Praha 1 – Hradčany

Kontaktní osoba: Mgr. Daniel Putík

Telefon: 224 182 105

Fax:

E-mail: Daniel_Putik@mzv.cz

Odborný gestor projektu

Adresa:

Loretánské nám. 101/5
118 00 Praha 1 – Hradčany

Kontaktní osoba: Daniel Kumermann

Telefon: 224 182 663

Fax:

E-mail: daniel_kumermann@mzv.cz

Výzkumná potřeba

1) Název projektu:

Komplexní strategie České republiky vůči regionu MENA

2) Stručný popis výzkumné potřeby, která se má řešit:

Projekt bude zaměřen na hledání nových zahraničně-politických a hospodářských přístupů ČR vůči regionu MENA (s důrazem na země Tunisu, Libye, Egyptu, Izraele + palestinská území a Sýrie) v souvislosti s vlnou arabských revolucí. Bude sloužit příslušným resortům a dalším zájemcům jako zdroj dat, analýz a konceptů užitečných při formulování české národní zahraničně-politické, bezpečnostní a hospodářské politiky. Výzkum bude prováděn přímo v terénu s využitím metod "participant observation", interview ad. metod (optimální metody navrhne řešitel dle situace v konkrétní zemi) a s max. využitím dostupných pramenů.

V politické oblasti poskytne komplexní analýzu událostí a v jejich hodnocení bude čerpat z transformační zkušenosti postkomunistických zemí, ale i Turecka. Projekt bude analyzovat možnosti demokratizace, zaměří se na možnosti stabilního liberálně-demokratického politického modelu se svou sociální a specifickou kulturní dimenzí. Navrhne strategii transformační asistence s ohledem na analýzu možných scénářů vývoje.

V bezpečnostní rovině bude pozornost věnována rizikům spojeným s napjatou situací v regionu a intenzivními migračními tlaky (terorismus, organizovaný zločin, radikalizace muslimských komunit v Evropě, šíření zbraní hromadného ničení aj.). Projekt navrhne rámcovou bezpečnostní strategii, jakož i doplnění migračních a vízových režimů, aby lépe odpovídaly českým národním zájmům. V ekonomické rovině se bude zajímat o vytvoření

dlouhodobého energetického partnerství zemí regionu s EU a energetické strategie ČR zaměřené na diverzifikaci zdrojů a dopravních cest pro strategické suroviny (ropa a plyn). Klíčová bude i otázka pokračující realizace projektu eurostředomořské zóny volného obchodu, zvláště pro české hospodářské subjekty.

3) Kategorie činnosti:

Aplikovaný výzkum

4) Vazba na hlavní cíl programu BETA:

Komplexní strategie ČR vůči regionu MENA, vypracovaná na podkladě analýz vybraných zemí, obecně napomůže zvýšení vyšší efektivity zahraniční politiky České republiky. Projekt se tak v cíli i výsledku shoduje s hlavním zaměřením programu BETA.

5) Vazba na jeden ze specifických cílů programu BETA:

- posílení pozice ČR a zvýšení její angažovanosti v mezinárodních organizacích a EU s cílem zintenzívnit mezinárodní spolupráci, podporovat zahraničně politické cíle ČR a zajistit prosperitu státu a jeho občanů
- omezení nelegální migrace do ČR (včetně obchodování s lidmi)

6) Cíl(e) projektu:

Obecným cílem projektu je podrobně monitorovat a analyzovat současnou politickou, bezpečnostní a ekonomickou situaci v arabských zemích, vytvořit adekvátní konceptuální nástroje a navrhnout nové přístupy k regionu MENA. Konkrétním cílem projektu je vypracování komplexní strategie pro českou zahraniční politiku vůči regionu. S ohledem na dynamicky se vyvíjející situaci se předpokládá úzká spolupráce řešitele nejenom s gestorem, ale i s příslušnými odbory MZV. Bude pak na MZV, aby výslednou doporučenou strategii "ověřilo" v praxi a případně modifikovalo podle svých potřeb.

Analytická výzkumná zpráva č. 1 zhodnotí vývoj v regionu od počátku změn, rozebere trendy, rizika a možné scénáře vývoje, definuje žádoucí směřování a etapy vývoje v regionu MENA. Na tomto základě formuluje aplikační výzkumná zpráva č. 2 soubor doporučení pro českou zahraniční politiku v politické a ekonomicko-bezpečnostní oblasti. Aplikační zpráva by měla formulovat doporučení v návaznosti na vyhodnocení aktuální situace a současně aleternativní doporučení (mohou být v dílčích otázkách protichůdná), jak by měla zahraniční politika ČR fungovat v případě vývoje podle jednotlivých scénářů.

Projekt bude určen primárně pro využití Ministerstvem zahraničních věcí ČR. Jeho analytická část bude určena i širší odborné a případně podnikatelské veřejnosti. Praktické výstupy budou představeny během veřejných kulatých stolů, analytická část nepodléhající utajení bude rozšířena a publikována knižně. Doba trvání projektu je stanovena na 24 měsíců. Analytická zpráva bude předložena ve čtvrtém kvartálu trvání projektu a aplikační zpráva – Komplexní strategie pro ČR v regionu MENA - v prvním kvartálu druhého roku řešení.

7) Potřebnost projektu:

Předkládaný projekt je zaměřen na formulování komplexní politické, hospodářské a bezpečnostní strategie ČR vůči jižnímu Středomoří a Blízkému východu s ohledem na současné politické změny v regionu MENA. Dynamická, bezprecedentní a otevřená povaha změn v jižním Středomoří si vyžaduje jak systematickou a komplexní analýzu, tak i hledání nových strategií z následujících důvodů:

(1) Bezprecedentnost změn. Revoluce v Tunisku, Egyptě a Libyi v letech 2010-11 zahájily dlouhodobý proces zásadních politických a ekonomických změn v severní Africe a na Blízkém východě. Demokratizace v arabských zemích iniciovaná samotným obyvatelstvem, bez většího ideologického tlaku je unikátní (bez ohledu na pozdější výsledky voleb). Unikátní budou i právě se tvořící systémy, mimo jiné i pro svou silnou islamistickou komponentu. Podrobná, systematická, dlouhodobá a koncepčně inovativní analýza je tedy nutná pro chápání trendů a přípravu na možné scénáře vývoje.

(2) Strategická důležitost regionu. Změny v regionu budou mít vážný dopad na budoucí spolupráci regionálních zemí s EU. S ohledem na značnou závislost některých členských zemí EU na dovozu strategických surovin (ropy a plynu) z této oblasti a bezpečnostní rizika daná geografickou blízkostí je nutné tyto bezprecedentní procesy sledovat, analyzovat a vyhodnocovat.

Dlouhodobý chaos v zemích jižního Středomoří může prohloubit krizi v některých členských zemích EU, deflační trendy a nestabilitu eurozóny. Komplexní analýza změn je potřebná pro orientaci v tom, jakým způsobem mohou tyto trendy ovlivnit bezpečnostní, ekonomickou stabilitu regionu či vytvořit šance pro její posílení.

(3) Prostor pro jednání. Unikátní je i to, že na rozdíl od dosavadních demokratizačních procesů má demokratický proces v Egyptě, Tunisku, Libyi a reformní proces v Maroku a Jordánsku přes řadu obtíží šanci na úspěch. Otevírají se tím i možnosti pro posilování evropských zájmů: podporu vytváření liberálních demokracií a stabilních ekonomických a obchodních vztahů na novém základě, jakož i prostor pro evropské investice a nové integrační strategie. V zájmu EU a ČR bude tedy hledat způsoby, jak podpořit demokratizaci zemí MENA a jejich integraci do ekonomických, energetických a bezpečnostních struktur EU.

Cílem projektu je (1) Analýza politických, bezpečnostních a ekonomických aspektů změn v regionu MENA a (2) Návrh komplexní strategie ČR vůči regionu MENA. V prvních 12 měsících projektu se řešitelé se budou věnovat podrobné analýze aktérů, vývoje politických systémů, koncepčnímu rámci a různým scénářům vývoje a jejich dopadu na evropský prostor. V závěrečných 12 měsících projekt zhodnotí možnosti prosazování českých a evropských zájmů a navrhne komplexní strategii.

Žádná komplexní analýza nebyla ještě provedena, především vzhledem k dynamické povaze změn. Ideální doba pro provedení analýzy nastane v dostatečně dlouhém období po začátku změn, tedy alespoň rok až rok a půl po lednu 2011. V té době se dnes projeví ještě nepředvídatelný vývoj (hlavně v Sýrii, případně v Libyi). V některých post-revolučních zemích již proběhly volby a bude již určitý odstup na zhodnocení charakteru a dopadu nových politických režimů. Tato analýza je potřebná vzhledem k dosavadní nepřipravenosti zemí EU jednat v regionu společně a koncepčně. Reakce EU na arabské revoluce odhalily nedostatky při prosazování Společné zahraniční a bezpečnostní politiky EU, nevyjasněné kompetence a nesoulad přístupů klíčových institucí EU zodpovědných za její realizaci, rozpory mezi národními státy v otázce migrace a ohledně vojenské intervence v Libyi nad rámec schválených rezolucí OSN a nejasnost ohledně přerozdělení evropské pomoci ve prospěch Středomoří a na úkor Východního partnerství.

Dále je tato analýza potřebná vzhledem k proměnám rámce analytických nástrojů. Vztahy mezi státem a islámem, armádou a národními zájmy, politickým islámem a demokratickým procesem se dynamicky vyvíjejí a jejich analýzu je třeba přizpůsobit novému charakteru politického procesu.

8) Požadované výsledky a předpokládané výstupy projektu: Výsledky budou ve formě dvou výzkumných zpráv (V) – první, zaměřené na politický vývoj, a druhé, která se soustředí na bezpečnostní a ekonomické aspekty vývoje v regionu.
9) Způsob využití výsledků v praxi: Výsledky budou orientovány na využitelnost v praxi resortu Ministerstva zahraničních věcí s možností přenosu části doporučení dalším státním institucím (zejména MPO a Czech Trade v oblasti zahraničního obchodu), jakož i českým nevládním organizacím a podnikatelským subjektům aktivním v regionu.
10) Očekávaný přínos projektu: Zvýšení efektivnosti a efektivity české zahraniční politiky vůči regionu MENA, příspěvek ke zvýšení bezpečnosti České republiky a zvýšení českého exportu a investic do regionu.
11) Uživatel výsledků, další uživatelé výsledků: Ministerstvo zahraničních věcí
12) Předpokládaná doba řešení projektu: 2 roky
13) Předpokládaná cena: 530 000 Kč
14) Doplnující informace:

Datum:

.....
Jméno a podpis
kontaktní osoby předkladatele

.....
Jméno a podpis
odpovědné osoby předkladatele